

แบบแผนการสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยหลักธรรม และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน

The Communication Pattern of Saving and Credit Cooperative in Promoting
Quality of Life with Principles and Sufficiency Economy Philosophy for
Stable and Sustainable Living

บำรุง สุขพรรณ¹ บุญเลิศ โอธสุ² กมล ฉายาวัดนะ³ รังษี สุทนต์⁴
จุฑามาศ วารีแสงทิพย์⁵ ชยานัน นูชไยยานันท์⁶ และกนกวรรณ กรุณาฤทธิโยธิน⁷

Jutamas Vareesangthip, Chayanon Noochaiyanan and Kanokwan Karunaritthiyothin
Bomrung Sukpan, Boonlert Otsu, Gamon ChayaWatana, Rangsi Suthon,

Received: April 9, 2019

Revised: August 21, 2019

Accepted: September 16, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ 2. ศึกษาหลักธรรม ทฤษฎีการสื่อสารและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อการดำรงชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน และ 3. นำเสนอแบบแผนการสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้านเอกสาร คือการวิเคราะห์จากรายงานการประชุมประจำปีของกลุ่มประชากรศึกษา คือ สหกรณ์ออมทรัพย์จำนวน 10 แห่ง โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษารวบรวมรายงานการประชุมประจำปีของสหกรณ์ออมทรัพย์จำนวน 10 แห่ง แล้ววิเคราะห์สภาพ

^{1 2 3 4 5} บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Graduate School,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

⁶ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน); Thai Airway International Public Company Limited, Thailand.

⁷ กองการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี; Department of Education, Nonthaburi Provincial Administration Organization

Corresponding author, E-mail: boonlert.ot@mcu.ac.th, Tel. 081-631-8704

ทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ 2) รวบรวมวิเคราะห์หลักธรรม ทฤษฎีการสื่อสารและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) สังเคราะห์เป็นแบบแผนการสื่อสารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน

ผลการวิจัยพบว่า

1) สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรหนึ่งที่แยกมาจากสหกรณ์ ซึ่งถือกำเนิดเกิดทางโลก ตะวันตกประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 18 และสหกรณ์ในไทยเกิดขึ้นปลายสมัยรัชการที่ 5 โดยมีแนวคิดคือการแก้ไขปัญหาความยากจน การเอาัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจและสังคม มีหลักการ 7 ได้แก่ (1) การรับสมาชิก (2) ความเสมอภาคกัน (3) การมีส่วนร่วม (4) การมีเสรีภาพ (5) การให้การศึกษาอบรม และสารสนเทศ (6) ความร่วมมือ (7) หลักการเพื่อสังคม และสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 10 แห่งมีการสื่อสารในการสร้างภาพลักษณ์หรือการประชาสัมพันธ์เพื่อนำให้สมาชิกหรือคนทั่วไปสามารถจำได้ โดยหัวใจสำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์อยู่คือการฝาก การถอน การกู้เงิน และกิจกรรมด้านอื่น ๆ แต่ยังไม่สามารถสื่อสารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) หลักธรรมในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน ได้แก่ หลักพรหมวิหาร 4 คือ (1) เมตตา ความรักความปรารถนาดีมีไม่ตรีต่อกัน (2) กรุณา ความสงสารช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ (3) มุทิตา ความเบิกบานพลอยยินดี เมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดีมีสุข และ (4) อุเบกขา ความมีใจเป็นกลางมองตามความเป็นจริง และหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ (1) ทาน การแบ่งปัน ช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้วยทุน หรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนถึงความรู้ ความเข้าใจ และศิลปวิทยา (2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือกล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผลเป็นหลักฐาน (3) อัตถจริยา ทำประโยชน์ (4) สมานัตตตา เอาตัวเข้าไปสมานให้ความเสมอภาค ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน ส่วนทฤษฎีการสื่อสาร มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ได้แก่ (1) ผู้ส่งสาร (2) สารหรือเนื้อหาข้อมูล (3) ช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ และ (4) ผู้รับสาร โดยต้องมีคุณสมบัติในการเป็นผู้ส่งสารที่ดี สารก็ต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการ คือ รหัส เนื้อหา และการจัดเรียบเรียงลำดับสาร

3) แบบแผนการสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน คือการนำเอาหลักพรหมวิหาร 4 หัวใจที่ช่วยสื่อสารในการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม หลักสังคหวัตถุ 4 หลักยึดเหนี่ยวใจคน ที่ทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ 10 แห่ง สื่อสารในรูปแบบสงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์แล้วได้

ใจของสมาชิกหรือคนทั่วไปอย่างเหนียวแน่น และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันมีคุณลักษณะ 3 พร้อม ๆ กัน คือ (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ช่วยทำให้ สหกรณ์ออมทรัพย์สื่อสารสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ เป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา จนกระทั่งกลายเป็นเครือข่ายชุมชน พอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้โดยการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในที่สุด

คำสำคัญ : แบบแผนการสื่อสาร, สหกรณ์ออมทรัพย์, หลักธรรม และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research was 3 objectives: (1) to study the general condition of the Savings Co- Operatives (2) to study the principles Communication theory and sufficiency economy philosophy in promoting quality of life for a stable and sustainable life, and (3) to present a communication plan of Savings Co-Operatives in promoting quality of life with principles and sufficiency economy philosophy for Living a stable and sustainable life By using qualitative research methods in documents, An analysis from the annual meeting report of the study population group Is 10 savings cooperatives

1) The research found that the savings cooperative is an organization that is separate from the cooperative. In which the cooperative was born in the western world of the 16th century and the cooperatives in Thailand were born at the end of the reign of the fifth, with the same concept. Is to solve poverty Economic and social exploitation Which adheres to the following principles: (1) membership acceptance (2) equality (3) participation (4) freedom (5) provision of education, training and information social And all 10 savings cooperatives have communication in creating their image With the slogan inviting members to borrow money by creating a different image Or have publicity repeatedly Until the member can remember, for example, "when you have to leave When difficult to come to withdraw When suffering from a loan "but will focus on deposits, withdrawals and loans which are at the heart of

savings cooperatives And other activities will present the image that represents the importance and consequence. But still cannot communicate effectively in improving the quality of life of members

2) The principle of promoting the quality of life of the savings cooperatives for a stable and sustainable lifestyle, namely Brahnavihāra 4, namely (1) kindness, love, good wishes, good relations with each other (2) Please compassion to help others From suffering (3) Metta, joy, gem When seeing other people who are happy and (4) imparting a neutral mind, looking according to reality And the 4 Saṅghavatthu objects, namely (1) to eat, share, and help with capital Or property As well as the knowledge, understanding and the arts (2) Speaking in love with each other That is, to say good-bye, to hear There is reason as evidence. (3) Attitude is useful. (4) Manatatta brings himself into equality. Not taking advantage and always being happy in suffering, namely, happiness, sharing, suffering, sharing, understanding, solving problems in order to achieve mutual happiness. Communication theory There are four important elements: (1) messenger (2) substance or information content (3) communication or media channels and (4) recipients must be qualified as a good messenger The substance must consist of 3 important parts: the content code and the preparation of the sequence of substances.

3) The Communication Pattern of Savings Cooperatives in promoting quality of life with principles and sufficiency economy philosophy for a stable and sustainable life Is the introduction of the 4 main principles of Brahnavihāra , which help communicate in concrete work Principles of Saṅghavatthu Objects 4 Principles for people That makes the savings cooperative of 10 places to communicate in the form of relief to help fellow human beings and get the heart of the members or the general people tightly And the sufficiency economy philosophy, which has 3 characteristics at the same time, is (1) modesty (2) reasonableness (3) good self-immunity Helping savings cooperatives communicate, build cooperation with other organizations, as a benefit in inheriting wisdom. Exchange knowledge, technology and lessons from development Until becoming a community network that is sufficiently

linked to each other by not being persecuted, sharing and helping each other by understanding, accessing and developing in a stable, prosperous and ultimately sustainable manner.

Keywords: Communication Pattern, Saving and Credit Cooperative, Principles and Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

คำว่า “สหกรณ์” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตรัสไว้ว่า “สหกรณ์แปลว่า การทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก เพราะว่า ต้องร่วมมือกันในทุกด้าน ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยร่างกาย ทั้งในด้านงานการที่ทำด้วยสมอง และงานการที่ทำด้วยใจ ทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้ต้องพร้อม” (พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหाराชา, “พระราชทานแก่นักสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคมและสหกรณ์ประมงทั่วประเทศ ณ ศาลาดุสิดาลัย” วันที่ 11 พฤษภาคม 2526) พระราชดำรัสเกี่ยวกับการจัดตั้งสหกรณ์ตามลักษณะขององค์กรตนเอง เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ เป็นต้น มีทั้งปรัชญาอุดมการณ์ คุณค่า และหลักการสหกรณ์ เพื่อองค์กรซึ่งคณะบุคคลร่วมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ 1) เพื่อช่วยตนเอง และเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และ 2) สหกรณ์เป็นของสมาชิกบริหารงานโดยสมาชิกและเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิก ทั้งนี้ เพื่อสร้างสรรค์และปรับปรุงการประกอบสัมมาอาชีพและความ เป็นอยู่ให้ดีขึ้นส่งผลให้ประเทศชาติมีการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประชาธิปไตยด้วยวิธีการ สหกรณ์ โดยปรัชญาสหกรณ์เน้นความอยู่ดี กินดีของสมาชิกสหกรณ์ ส่วนอุดมการณ์สหกรณ์ คือ ความคิดที่เชื่อว่าการสหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของมวลสมาชิก ให้มีความอยู่ดีกินดีและมีสันติสุขโดยการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และคุณค่าของสหกรณ์มีการยึดมั่นในการพึ่งพาตนเองและความรับผิดชอบต่อตนเอง ในเรื่องความเป็นประชาธิปไตย ต้องมีความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความสามัคคี สมาชิกของสหกรณ์ทุกคน ต้องตั้งมั่นอยู่ในค่านิยมทางจริยธรรมแห่งความซื่อสัตย์ เปิดเผย รับผิดชอบต่อสังคม และเอื้ออาทรต่อผู้อื่น (สมเกียรติ ฉายาชน, 2540) ดังนั้น สหกรณ์จึงมีหลักการสหกรณ์เป็นแนวทางที่สหกรณ์ยึดมั่น ถือปฏิบัติ เพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผล หลักการสหกรณ์สากล 7 ข้อ ดังนี้ คือ 1) การเปิดรับสมาชิกทั่วไป ด้วยความสมัครใจ 2) การควบคุมสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ต้องเป็นไปตามหลักประชาธิปไตย 3) การมีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจต้องทำโดยสมาชิก สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ทุกคน ต้องมีความซื่อสัตย์ยุติธรรม

ในที่ที่มีการให้บริการในรูปแบบของสหกรณ์ออมทรัพย์และมีความรับผิดชอบในฐานะที่ตนเองก็เป็นสมาชิกคนหนึ่ง 4) การปกครองตนและความเป็นอิสระภาพ 5) การให้การศึกษา การฝึกอบรม และสารสนเทศ 6) การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ออมทรัพย์ 7) ความเอื้ออาทรต่อชุมชน สหกรณ์พึงดำเนินกิจการ

จากหลักการสหกรณ์สากลทั้ง 7 ข้อนั้น ถือว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีแบบแผนการสื่อสารแต่หลักการ 7 ดังกล่าว ไม่สามารถใช้เป็นแบบแผนการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพได้โดยมีประเด็นที่ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตดังต่อไปนี้ คือ หลักการข้อที่ 1 (1) การเข้าและออกจากการเป็นสมาชิกจะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจของบุคคล (2) การกำหนดคุณสมบัติสมาชิกของสหกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ได้บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกแล้วสามารถร่วมกันดำเนินกิจกรรมในสหกรณ์ได้ โดยไม่ขัดแย้งกัน (3) สมาชิกสมทบนั้น ควรมีแต่เฉพาะกรณีของสหกรณ์บางประเภทที่มีลักษณะพิเศษและจำเป็นเท่านั้น หลักการข้อที่ 2 หน้าที่ของสมาชิกทุกคนที่จะต้องร่วมแรงกายใจและสติปัญญาในการควบคุม ดูแลการดำเนินงานของสหกรณ์ตามวิถีทางประชาธิปไตย หลักการข้อที่ 3 มุ่งเน้นให้สมาชิกทุกคนพึงตระหนักว่าบทบาทที่สำคัญของตน คือ การที่ต้องเป็นทั้งเจ้าของและลูกค้าในคนเดียวกัน หลักการข้อที่ 4 มุ่งให้สมาชิก กรรมการ และพนักงานสหกรณ์รวมทั้งหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์สำนักและตระหนักอยู่เสมอว่า สหกรณ์เป็นองค์กรช่วยตนเอง และปกครองตนเอง หลักการข้อที่ 5 หลักการข้อนี้เป็นจุดอ่อนของสหกรณ์ในประเทศไทยทุกระดับทั้งสหกรณ์ขั้นปฐมและสหกรณ์ขั้นสูง เพราะขาดแผนแม่บทในการพัฒนาการศึกษาทางสหกรณ์ ให้เป็นบทบาทและความรับผิดชอบของขบวนการสหกรณ์อย่างแท้จริง ทั้ง ๆ ที่ได้ริเริ่มให้จัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และมีชุมชน หลักการข้อที่ 6 แท้จริงการร่วมมือระหว่างสหกรณ์เป็นหลักการเดียวกันกับการร่วมมือระหว่างบุคคลธรรมดาในการจัดตั้งสหกรณ์นั่นเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการประหยัดด้วยขนาด มีอำนาจการต่อรองสูงขึ้น และนำไปสู่การรับใช้สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการร่วมมือระหว่างสหกรณ์อาจทำได้ทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง ในแนวนอนสหกรณ์ทุกสหกรณ์ไม่ว่าประเภทเดียวกันหรือไม่ สามารถร่วมมือกันได้ในทุกระดับเพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิกและขบวนการสหกรณ์ ในแนวตั้งสหกรณ์ท้องถิ่นประเภทเดียวกันและควรรวมตัวกันทางธุรกิจ เป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศและสหกรณ์ทุกประเภท ทุกระดับทุกสหกรณ์ควรรวมตัวกันเป็นองค์กรสหกรณ์สูงสุด เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมด้านอุดมการณ์การศึกษา การฝึกอบรม การส่งเสริมแนะนำการกำกับดูแล การตรวจสอบ การวิจัย และการพัฒนา ฯลฯ นอกจากนี้ วัตถุประสงค์สำคัญของการร่วมมือระหว่างสหกรณ์คือ เพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมแก่สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและทำให้ขบวนการสหกรณ์

เข้มแข็งและยั่งยืน มีชีวิตชีวา และร่วมมือกันในลักษณะของ “ระบบร่วม” หรือเป็นเอกภาพ และหลักการข้อที่ 7 สหกรณ์เป็นองค์การทางเศรษฐกิจและสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ เพราะฉะนั้นการดำเนินงานของสหกรณ์ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งหมายถึงการพัฒนาที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ หรือเป็นการพัฒนาที่สนองความต้องการและความใฝ่ฝันของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาสความสามารถและอนาคตของคนรุ่นหลัง เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์เป็นสมาชิกของชุมชนนั่นเอง สหกรณ์จึงมีส่วนน่าจะมีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนนั้นแบบยั่งยืน ซึ่งเรียกว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ คือ (1) ความพอประมาณ ได้แก่ รู้จักความพอดีพองาม คืออาจไม่มากจนเกินไปและอาจไม่น้อยจนเกินไป โดยไม่ทำให้ตัวเองและคนอื่นเดือดร้อน (2) ความมีเหตุผล ได้แก่ การตัดสินใจก่อนลงมือทำ ต้องพิจารณาหาเหตุผลจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบด้าน และ (3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ได้แก่ การเตรียมชีวิตให้ดีหรือร่างกายจิตใจให้พร้อมหรือมีสติรับเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น อาจส่งผลกระทบและมีการเปลี่ยนแปลงไปทางที่ดีหรือไม่ดี โดยคิดวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ของทุก ๆ เรื่องที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในไม่ช้าหรือเร็วยิ่งกว่าที่คิดไว้ จะต้องลงมือเก็บออมโดยไม่มีเงื่อนไข และจะต้องวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างสม่ำเสมอ

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีแบบแผนการสื่อสารคือหลักการ 7 ดังกล่าว แต่ก็เกิดปัญหาการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยและคณะจึงสนใจทำการวิจัยถึงสภาพทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ (1) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงใหม่ (2) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิษณุโลก (3) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูอุทัยธานี (4) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูร้อยเอ็ด (5) สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย-เกษตรศาสตร์ (6) สหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (7) สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลชลบุรี (8) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจันทบุรี (9) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุราษฎร์ธานี (10) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสงขลา ว่าเป็นอย่างไร มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไร ต่อจากนั้นจะนำหลักธรรม ทฤษฎีการสื่อสาร และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปช่วยส่งเสริมให้สหกรณ์ออมทรัพย์มีแบบแผนการสื่อสารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์

2. เพื่อศึกษาหลักธรรม ทฤษฎีการสื่อสาร และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน

3. เพื่อนำเสนอแบบแผนการสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาสภาพทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์หลักธรรม ทฤษฎีการสื่อสาร และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน และแบบแผนการสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน

2. ขอบเขตด้านเอกสาร ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์จากรายงานการประชุมของสหกรณ์ออมทรัพย์จำนวน 10 แห่ง คือ 1) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูเชียงใหม่ 2) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิษณุโลก 3) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูอุทัยธานี 4) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูร้อยเอ็ด 5) สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย-เกษตรศาสตร์ 6) สหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 7) สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลชลบุรี 8) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจันทบุรี 9) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุราษฎร์ธานี และ 10) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ด้วยการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนวิจัย ดังนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ เรื่องสภาพทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ 10 แห่งนั้น จากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความวิจัยหรือวิชาการ และรายงานการประชุมของสหกรณ์ออมทรัพย์ ต่อจากนั้น ทำการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์เรื่องหลักธรรม ทฤษฎีการสื่อสาร และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืนจากแนวคิด ทฤษฎี โดยใช้แหล่งข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ ตำรา งานวิจัย และบทความวิจัยหรือวิชาการ และผลงานทางวิชาการที่ตีพิมพ์ทั้งภาษาไทยภาษาอังกฤษด้านธรรมนิเทศรวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเสนอแบบแผนการสื่อสาร และสรุป อภิปรายผลการวิจัย และมีข้อเสนอแนะทั้งเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติการ และในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรหนึ่งที่แยกมาจากสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์นั้นได้ถือกำเนิดเกิดทางโลกตะวันตกประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 18 และสหกรณ์ในไทยเกิดขึ้นปลายสมัยรัชการที่ 5 โดยมีแนวคิดตรงกัน คือการแก้ไขปัญหาความยากจน การเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งยึดถือหลักการ 7 ได้แก่ (1) การรับสมาชิก (2) ความเสมอภาคกัน (3) การมีส่วนร่วม (4) การมีเสรีภาพ (5) การให้การศึกษาอบรม และสารสนเทศ (6) ความร่วมมือ (7) หลักการเพื่อสังคม ในส่วนแนวคิดที่แตกต่างในการดำเนินงานของสหกรณ์แบ่งสหกรณ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) สหกรณ์ในเมือง โดย ชูลซ์-เดลิตซ์ (Hermanu Schulze-Delitzsch) เป็นผู้พิพากษาผู้ให้กำเนิดสหกรณ์สำหรับประชาชนผู้ยากจนในเมือง เป็นสหกรณ์พ่อค้าย่อย ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีการให้การช่วยเหลือคือการหาทุนให้โดยจัดตั้งองค์การในรูปการกุศลสงเคราะห์ผู้เจ็บป่วยก่อนต่อมาจึงได้จัดตั้งสมาคมให้กู้ยืม สมาคมพัฒนาเป็นสหกรณ์เครดิตหรือสหกรณ์หาทุนแห่งแรกของโลก (2) สหกรณ์เครดิตในชนบท ก่อตั้งโดย เฟรดริก วิลเลียม ไรฟ์ ไฟเซน (Friedrich Wilhelm Raiffisen) เป็นผู้ให้กำเนิดจัดตั้งสหกรณ์สำหรับชาวนา ทำให้ได้รับการยกย่องว่าเป็นนักสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในชนบทสหกรณ์เครดิตแบบไรฟ์ไฟเซน ส่วนสหกรณ์ในไทยเกิดขึ้นปลายสมัยรัชการที่ 5 อันเนื่องมาจากชาวนาส่วนใหญ่มีหนี้สินเป็นอันมาก จึงทำให้กรรมสิทธิ์ที่ดินถูกโอนให้แก่เจ้านี้ ชาวนากลับกลายมาเป็นผู้เช่านาตัวเองทำนา แทนที่จะได้เป็นเจ้าของนา และเป็นชาวนาที่ร่ำรวย ไรฟ์ไฟเซนแห่งที่ท่ามาหากิน โดยมีพระราชวรรังสรรค์ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ได้รับการยกย่องว่า “เป็นบิดาการสหกรณ์ไทย” เพราะท่านได้พยายามริเริ่มการส่งเสริมสหกรณ์มาตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งจัดตั้งสหกรณ์แห่งแรกขึ้นชื่อว่า “สหกรณ์วัดจันทร์ไม่ จำกัดสินไช้” ตั้งอยู่ ณ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สหกรณ์ในตะวันตกและในไทยเกิดขึ้นได้เพราะมีแนวคิดตรงกันคือแนวคิดในการแก้ไขปัญหาความยากจน การเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ และสังคม โดยมีการกำหนดเป็นคุณค่า อุดมการณ์ และหลักการของสหกรณ์ แม้สหกรณ์จะเกิดขึ้นจากโลกตะวันตกก่อนแต่มีที่มาคือปัญหาหรือทุกข์เหมือนกัน อีกทั้งคุณค่า อุดมการณ์ และหลักการของสหกรณ์ก็ตรงกัน ไม่ได้ต่างกันแสดงถึงเหตุผลที่เป็นสากล คือ หลักการสหกรณ์ 7 ประการ ซึ่งสอดคล้องกับระบบสหกรณ์กับการพัฒนาประชาธิปไตยนั่นเอง (บุญมี จันทรวงศ์, 2543) สหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 10 แห่ง มีการสื่อสารในการสร้างภาพลักษณ์ของตน โดยมีคำขวัญเชิญชวนให้สมาชิกกู้เงินโดยสร้างภาพลักษณ์ (IMAGE) ไม่เหมือนกัน การสื่อสารหรือประชาสัมพันธ์ซ้ำ ๆ จนกระทั่งสมาชิกจำได้อย่างเช่น “ยามมีให้มาฝาก ยามยากให้มาถอน ยามเดือดร้อนให้มากู้” แต่จะเน้นการฝาก การถอน และการกู้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์ แต่กิจกรรมด้านอื่น ๆ จะเป็นตัวเสนอ

ภาพลักษณ์ที่สื่อให้เห็นความสำคัญและส่งผลตามมาก็จริง แต่สหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 10 แห่ง ยังไม่สามารถสื่อสารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือยังไม่เป็นรูปธรรม ช้ายังมีความล่าช้า ไม่ฉับไวไปทั่วถึงคนทุกระดับชั้น

2. หลักธรรมในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน ได้แก่ หลักพรหมวิหาร 4 คือ (1) เมตตา ความรักความปรารถนาดีมีไมตรีต่อกัน (2) กรุณา ความสงสารช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ (3) มุทิตา ความเบิกบานพลอยยินดี เมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดีมีสุข และ (4) อุเบกขา ความมีใจเป็นกลางมองตามความเป็นจริงโดยมองตามความจริงว่า บุคคลจะได้รับผลดีหรือชั่วตามสมควรแก่เหตุที่ตนประกอบและพร้อมที่จะวินิจฉัย วางตน และปฏิบัติไปตามหลักการ เหตุผล และความเที่ยงธรรม (ที.ม. (ไทย) 10/327/256-258, อง.ปญจก. (ไทย) 22/192/316-319) และหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ (1) ทาน การแบ่งปัน ช่วยเหลือ สงเคราะห์ ด้วยทุน หรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนจนถึงความรู้ ความเข้าใจ และศิลปวิทยา (2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือกล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผลเป็นหลักฐาน (3) อัตถจริยา ทำประโยชน์ (4) สมานัตตตา เอาตัวเข้าไปสมานให้ความเสมอภาค ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน (4) สมานัตตตา เอาตัวเข้าไปสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน (ที.ปา. (ไทย) 11/313/295, อง.จตุกก. (ไทย) 21/256/373.) ทฤษฎีการสื่อสารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ (1) ผู้ส่งสาร (2) สารหรือเนื้อหาข้อมูล (3) ช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ และ (4) ผู้รับสาร โดยต้องมีคุณสมบัติในการเป็นผู้ส่งสารที่ดี สารก็ต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการ คือรหัสของสาร (Message Codes) เนื้อหาของสาร (Message Content) และการจัดเรียบเรียงลำดับสาร (Message Treatment) สื่อหรือช่องทางการสื่อสารมีให้เลือกใช้ทั้งสื่อเดี่ยวและสื่อผสม ซึ่งอยู่ที่ความเหมาะสมของสื่อกับผู้ส่งสาร เนื้อหาของสาร ผู้รับสาร สิ่งแวดล้อม ว่าต้องการอะไร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไร (Schramm Wilbur, 1972) นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งอาศัยทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ (กาญจนา แก้วเทพ, 2554) ทฤษฎีการเปิดรับสื่อ (Sameul L. Becker and Churchill L. Roberts, 1992) และทฤษฎีการโน้มน้าวใจ (อรรถพร ปิณฑนโรวาท, 2546) ที่มีองค์ประกอบพื้นฐานคือ ปัจจัยภายนอกของ ผู้รับสารและปัจจัยภายในของผู้รับสาร เพราะปัจจุบันส่วนมากนิยมใช้การสื่อสาร 2 ทาง คือผู้ส่งสาร ก็เป็นผู้รับสารไปด้วยและผู้รับสารเองก็เป็นผู้ส่งสารด้วยเช่นกัน จึงจะทำให้การสื่อสารขององค์กร

เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สำหรับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ สหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืนนั้น มีแนวทางปฏิบัติอยู่ 3 ขั้นตอน คือ (1) ทฤษฎีใหม่ขั้นตอนที่ 1 (2) ทฤษฎีใหม่ขั้นตอนที่ 2 และ (3) ทฤษฎีใหม่ขั้นตอนที่ 3 โดยเฉพาะ ทฤษฎีใหม่ขั้นตอนที่ 3 ที่จัดว่า เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าที่เน้นความพอเพียงใน ระดับประเทศ ซึ่งส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ใน ประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะ เช่นนี้เป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีเทคโนโลยี และบทเรียนจาก การพัฒนา หรือร่วมมือกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน คือ (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล และ (3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

3. แบบแผนการสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วย หลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน คือการนำเอาหลัก พรหมวิหาร 4 หัวใจที่ช่วยสื่อสารในการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม ต้องมีไว้ในใจเสมอดังต่อไปนี้คือ (1) การสื่อสารในการทำงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทุกคนในฐานะเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารต้องม ีความรักความปรารถนาดีต่อเพื่อนสมาชิกด้วยหัวใจ คือฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายบริการต้องทำงานด้วย การสื่อสารกันด้วยเมตตาต่อสมาชิกด้วยความเต็มใจ ตั้งใจในการให้บริการและพร้อมที่จะช่วย แก้ปัญหาให้แก่เพื่อนสมาชิกทุกคนอย่างทั่วถึง (2) การสื่อสารในการทำงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทุกคนในฐานะเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารต้องมีความกรุณา (สงสาร) ต่อเพื่อนสมาชิก ด้วยลงมือทำ การช่วยเพื่อนสมาชิกให้พ้นทุกข์หรือแก้ปัญหาให้แก่สมาชิก ทั้งฝ่ายผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่ ให้บริการในสหกรณ์ออมทรัพย์เช่นกัน (3) การสื่อสารในการทำงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทุกคน ในฐานะเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารต้องม ีมุทิตา (ความยินดี) ต่อเพื่อนสมาชิกด้วยการแสดงความยินดี ปรีดาด้วยกาย วาจา ใจ ในเมื่อเพื่อนสมาชิกได้ดีมีสุขหรือประสบผลสำเร็จทุกสิ่งอย่าง (4) การ สื่อสารในการทำงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทุกคนในฐานะเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารต้องมีความ วางใจเป็นกลางหรือความยุติธรรมต่อเพื่อนสมาชิกด้วยหลักอุเบกขาธรรม คือคนในสหกรณ์ต่างรู้จัก ใช้ปัญญาแยกแยะแก้ไขปัญหาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างยุติธรรมหรือรู้จักมีใจเป็นกลางหรือวาง เฉยต่อเพื่อนสมาชิกในเมื่อไม่สามารถจะใช้เมตตา กรุณา มุทิตาได้แล้ว ต้องใช้อุเบกขาซึ่งเป็นตัว ปัญญาที่รู้เห็นปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยใจที่เป็นกลาง จะทำให้ทุกคนในสหกรณ์ ออมทรัพย์รักษาหลักการ อุดมการณ์ไว้ได้ และเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่า เมื่อมาเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ออมทรัพย์แล้วจะได้รับความยุติธรรมและได้รับผลของสิ่งที่ตนเองทำอยู่ (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุต ฺโต), 2558) และรักเคารพศรัทธาเชื่อมั่นในสหกรณ์ออมทรัพย์ตลอดไปไม่มีเสื่อมคลาย ซึ่งสอดคล้อง

กับงานวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการการบริหารงานสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภูธร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำกัด” (สมบัติ แจ่มเจริญ, 2560) ที่ว่า หลักพรหมวิหาร 4 คือ มีเมตตาต่อเพื่อนร่วมงาน มีความสงสารคิดช่วยเหลือให้พ้นจากทุกข์ มีความยินดีในความสำเร็จของบุคคลอื่น และวางใจเป็นกลาง มีจิตเที่ยงตรงดุจตราขึง ส่วนหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักยึดเหนี่ยวใจคนที่ทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ 10 แห่ง สื่อสารในรูปแบบสงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์แล้วยังได้ใจของสมาชิกหรือคนทั่วไปอย่างเหนียวแน่น (จำนงค์ ทองประเสริฐ, 2550) เริ่มจากการทำงานเพื่อผูกมัดจิตใจของสมาชิกหรือสังคมสหกรณ์ออมทรัพย์ ดังนี้ (1) การเป็นผู้ให้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ คือ ทำการสื่อสารการให้ความรู้ความเข้าใจหรือให้ความเอื้อเฟื้อแก่คนทุกคนที่เข้ามาจะมาเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ด้วยความเป็นกันเองเสมือนคนในครอบครัวเดียวกันจนกระทั่งสมัครเห็นถึงคุณค่าแท้ และเกิดศรัทธาเชื่อในสหกรณ์ออมทรัพย์ และเมื่อมาเป็นสมาชิกแล้วสหกรณ์ออมทรัพย์แล้วก็ต้องให้บริการที่ดีหรือมีเจตนาที่ดีในการช่วยเหลือสมาชิกถึงแม้จะไม่ได้ให้เปล่า แต่มีเจตนาที่ดีในการช่วยเหลือก็เป็นทาน เพราะสหกรณ์ออมทรัพย์มีการเริ่มต้นด้วยเจตนาที่จะให้ ในพระพุทธศาสนา มองว่า การมีเจตนาหรือจิตคิดจะให้เป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จแล้วและเป็นลาภอันประเสริฐ การให้นั้นเป็นงานบริการที่ต้องทำด้วยใจ (2) การสื่อสารในการทำงานการให้บริการเรื่องการพูด ถือว่า เป็นการสื่อสารด้านวจนภาษาที่สำคัญด้วยหลักปิยวาจา คือการใช้คำพูด ภาษา น้ำเสียงที่แสดงออกจากใจ สื่อถึงการแสดงความปรารถนาดี หรือเจรจาถ้อยคำนิมนวล อ่อนหวาน ในการเชื่อมโยง มิตรภาพของคนสหกรณ์ออมทรัพย์ เข้าหากันให้เกิดการยอมรับฟังซึ่งกันและกัน การเริ่มสื่อสารในการใช้ปิยวาจาโดยการที่เจ้าหน้าที่และผู้บริหารสหกรณ์ออมทรัพย์สื่อสารด้วยกล่าวคำทักทาย การแสดงความเคารพที่สามารถทำให้ สมาชิกหรือคนอื่นเกิดความเป็นมิตรภาพต่อกันและกันสามารถสานสัมพันธ์กันดีเป็นอย่างดีเพื่อนำไปสู่การสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ แนะนำอธิบายให้เข้าใจถึงงานบริการว่าสมาชิกหรือผู้ใช้บริการมีความต้องการอะไรที่ จะให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้รับใช้หรือบริการหรือช่วยแก้ปัญหาอะไร จะติดต่อเรื่องอะไร ที่ไหน อย่างไร การใช้คำพูดปิยวาจา จะเกิดความสร้างสรรค์สร้างประโยชน์ให้แก่สมาชิกและสหกรณ์ออมทรัพย์ สามารถเข้าถึง ฟังได้ด้วยน้ำใสใจจริง ซึ่งทำให้งานสหกรณ์ออมทรัพย์ดำเนินต่อไปได้รับสมประโยชน์ทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ และสมาชิกหรือผู้มาใช้บริการสหกรณ์ออมทรัพย์ก็เกิดความพึงพอใจต่อการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ (3) การสื่อสารในการทำงานเรื่องการประพฤติดั้งสิ่งที่เป็ประโยชน์ คือต้องเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนและแก่ผู้อื่นด้วย ในการทำสิ่งที่เป็ประโยชน์นั้นต้องมีการช่วยเหลือด้วยแรงกายและแรงใจด้วยหลักอหัตถจริยาธรรม ซึ่งการทำงานของเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการต้องมีใจที่จะช่วยเหลือสมาชิก อย่างเช่น เมื่อสมาชิกมีหนี้สินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ แต่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตาม

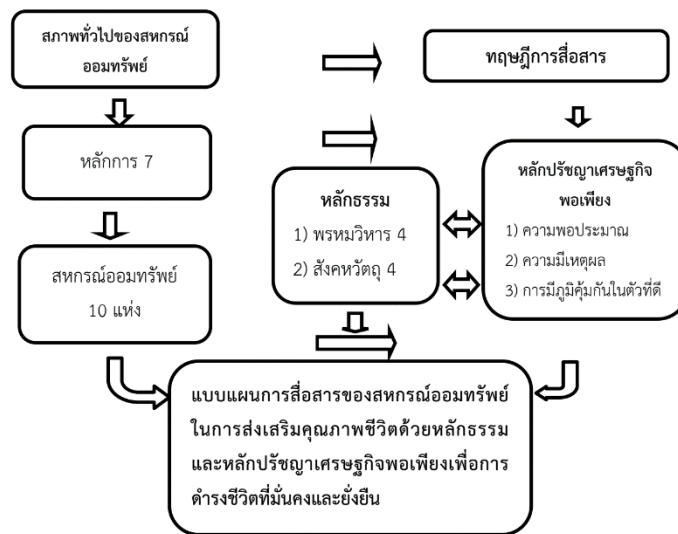
กำหนดระยะเวลาที่กำหนด อาจมีเหตุขัดข้องหรือปัญหาอะไรบางอย่าง สหกรณ์ออมทรัพย์ควรใช้หลักอรรถจริยาคือการช่วยเหลือด้วยการแก้ปัญหา นั่น หรือมีทางออกให้แก่สมาชิก เช่น การลงไปสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลประกอบเสนอในที่ประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา เป็นต้น จะทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นที่ศรัทธาเชื่อมั่นของสมาชิกหรือผู้มาใช้บริการอย่างล้นหลาม (4) การสื่อสารในการทำงานเรื่องการวางตนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สุด คือความเป็นผู้มีตนสม่ำเสมอ รู้จักวางตัวให้เหมาะสมให้ถูกกาลเทศะเข้ากับผู้อื่นได้ทุกคน โดยคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่รู้จักวางตัวเสมอต้นเสมอปลายในการทำงาน วางตนให้เข้ากับสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ตลอด ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม มีความสม่ำเสมอ ทำให้สมาชิกมีความเข้าใจเข้าถึงการเป็นคนของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการร่วมทุกข์ร่วมสุข สามารถร่วมมือกันหรือให้ความช่วยเหลือกันทั้งในยามที่มีปัญหาเดือดร้อนหรือในยามที่มี ความสุข สหกรณ์ออมทรัพย์จะไม่มี การเลือกเจาะจงในการทำความร่วมมือกับสมาชิกคนใดคนหนึ่งแต่ใช้ ความสมัครใจหรือผู้ที่มีปัญหาและได้ร้องขอความช่วยเหลือหรือสมัครใจในการร่วมมือทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสมัครใจ การปฏิบัติที่สหกรณ์ออมทรัพย์จะต้องมีการกระทำอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นพฤติกรรมของคนในสหกรณ์ออมทรัพย์ และเกิดเป็นวัฒนธรรมความร่วมมือของคนในสหกรณ์ออมทรัพย์อย่างเหนียวแน่นไม่มีเสื่อมคลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบสหกรณ์ตามแนวพุทธ” (ปราโมทย์ ยอดแก้ว, 2557) ที่ว่า การพัฒนาสหกรณ์ในระดับที่ 3 การเสียสละ จากการสร้างความเข้าใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดการเสียสละ แบ่งปันในการปฏิบัติงานด้วยการตื่นรู้ตามหลักสหกรณ์แนวพุทธ ให้สามารถสร้างความสามัคคีตามหลักสังคหวัตถุ 4 และงานวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจในการให้บริการตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขนครสวรรค์ จำกัด” (ชูชีพ กลิ่นโท, 2556) ที่ว่า แนวทางการพัฒนามีดังนี้ (1) ด้านทาน ผู้ให้ควรจะให้ด้วยความเอื้อเฟื้อและจริงใจ (2) ด้านปิยวาจา ผู้พูดควรจะพูดด้วยวาจาที่ไพเราะ น่ารัก สร้างสรรค์และมีประโยชน์ (3) ด้านอรรถจริยาคือการทำประโยชน์ให้แก่สมาชิก สหกรณ์ควรจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและความเสมอภาคเท่าเทียมกันเป็นสิ่งสำคัญ (4) ด้านสมานัตตตา คือเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกคนควรจะต้องวางตนให้เหมาะสม เสมอต้นเสมอปลาย มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิกและให้ถือเสมอว่าสมาชิกคือบุคคลสำคัญที่สุดขององค์กร ในส่วนของทฤษฎีการสื่อสารในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ (1) ผู้ส่งสาร คือสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 10 แห่ง (2) สารหรือเนื้อหาข้อมูล คือหลักการ 7 รวมถึงค่านิยม อุดมการณ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ (3) ช่องทางการสื่อสารหรือสื่อซึ่งหมายถึงช่องทางการสื่อสารทุกรูปแบบทางอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น และ (4) ผู้รับสาร คือสมาชิกหรือคนทั่วไป ต้องมีคุณสมบัติในการเป็นผู้ส่งสารที่ดี สารก็ต้อง

ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการ คือรหัสของสาร เนื้อหาของสาร และการจัดเรียงเรียงลำดับสาร ซึ่งมีทั้งสื่อเดี่ยวและสื่อผสม ซึ่งอยู่ที่ความเหมาะสมของสื่อกับผู้ส่งสาร เนื้อหาของสาร ผู้รับสาร สิ่งแวดล้อมว่าต้องการอะไร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไร โดยอาศัยทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อให้ได้มากที่สุดหรือคุ้มค่าที่สุด อีกทั้งสมาชิกหรือคนทั่วไปก็ต้องเปิดรับสื่อหรือข่าวสาร ข้อมูลของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้วย และทุกคนก็มีใจโน้มไปกับการประชาสัมพันธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีองค์ประกอบพื้นฐานคือ ปัจจัยภายนอกของผู้รับสารและปัจจัยภายในของผู้รับสารเชื่อมถึงกันก็จะทำให้การสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์เกิดประสิทธิภาพ คือเป็นรูปธรรมต่อสื่อสาธารณะ และสื่อสมัยใหม่อย่างรวดเร็ว ฉับไวไปไกลได้ทั่วถึงทุกระดับคนชั้น สำหรับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สหกรณ์ออมทรัพย์ต้องมีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนาในทางปฏิบัติ 3 ขั้นตอน คือ (1) ทฤษฎีใหม่ขั้นตอนที่ 1 (2) ทฤษฎีใหม่ขั้นตอนที่ 2 และ (3) ทฤษฎีใหม่ขั้นตอนที่ 3 โดยทฤษฎีใหม่ขั้นตอนที่ 3 เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าที่เน้นความพอเพียงอันประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน คือ (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล และ (3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีความพอประมาณนั้น สหกรณ์ออมทรัพย์ต้องมีแบบแผนในการสื่อสารองค์กรเน้นความพอประมาณในการผลิต คือเรื่องเงินหรืองบประมาณ เพราะการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ต้องมีเงินที่เพียงพอสำหรับให้แก่สมาชิกหรือผู้ที่จะมีสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์เสียก่อน นั่นหมายถึงต้องมีกำลังแห่งการผลิตและต้องทำด้วยความรอบคอบไม่โลภไม่เกินตัวทำให้พอดี โดยอาศัยความมีเหตุผลในการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบรอบด้านเพื่อนำไปสู่การกระทำหรือปฏิบัติการที่ดีโดยเน้นการกระทำหรือปฏิบัติการขององค์กรเป็นสำคัญ คือทำเหตุภายในให้ถูกต้องครบถ้วน และต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลด้วย อย่างเช่นในการจะปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกจำเป็นต้องมีภูมิคุ้มกันให้แก่ลูกหนี้หรือสมาชิกด้วยว่าจะสามารถสร้างตัวชีวิตให้เกิดความสุขได้โดยมีขนิมทาปฏิบัติทา โยนิโสมนสิการ และอัปมาทธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การใช้การสร้างตัวชีวิตเพื่อวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงโดยเปรียบเทียบกับพุทธเศรษฐศาสตร์ (พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์, 2550) ที่ว่า มีขนิมทาปฏิบัติทา โยนิโสมนสิการ และอัปมาทธรรม มีความสัมพันธ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีขนิมทาปฏิบัติทากับความพอประมาณ เป็น

วิธีการหรือหนทางในการพัฒนาดน โยนิโสมนสิการกับความมีเหตุผล เป็นเครื่องอำนวยความสะดวก การพัฒนา และอุปมาธรรมชาติกับการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เป็นเครื่องกำกับการพัฒนาดนและคนใน สังคม

องค์ความรู้ใหม่

ผลจากการวิจัย สามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 แบบแผนเชิงสัญลักษณ์

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันมีคุณลักษณะ 3 พร้อม ๆ กัน คือ (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ซึ่งสามารถช่วยทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์สื่อสารสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ เป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา จนกระทั่งกลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้โดยการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แบบแผนการสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน” ทำให้ทราบสภาพทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ หลักธรรม ทฤษฎีการสื่อสาร และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการ

ดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน และได้แบบแผนการสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน และเพื่อเป็นการเสริมสร้างกลยุทธ์และวิธีการสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์ให้เข้าไปอยู่ในใจคนไทย รวมถึงพัฒนาองค์กรสหกรณ์ออมทรัพย์อย่างไม่หยุดยั้งในโลกยุคดิจิทัล ผู้วิจัยและคณะมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

ในส่วนของรัฐโดยเฉพาะกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องมีนโยบายรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้สังคมและประชาชนทั่วไปเข้าใจ เข้าถึงเรื่องสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เป็นองค์กรในรูปแบบการพัฒนาชุมชนสังคมที่สมบูรณ์แบบไปด้วยคุณค่า (มูลค่า) หลักการ อุดมการณ์ โดยเป็นองค์กรที่มีแต่ให้ คือให้ความรักความสามัคคี ความเสียสละ ความเอื้ออาทรช่วยเหลือประชาชนสังคม ด้วยการสนับสนุนอย่างเต็มที่ทั้งเรื่องงบประมาณ บุคลากร เครือข่ายสื่อของรัฐ และการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์อย่างทั่วถึง นอกจากนี้รัฐต้องมีนโยบายในการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องสหกรณ์ออมทรัพย์ทุกรูปแบบ คือ จัดให้มีหลักสูตรที่เกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งภาคทฤษฎีในห้องเรียนและภาคปฏิบัติจริงในสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนรู้เกิด เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา

สำหรับภาคเอกชนสามารถนำเอาแบบแผนการสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์สหกรณ์ออมทรัพย์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืนไปส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในองค์กรของตน หน่วยงานของพระสงฆ์ควรมีสามารถนำเอาแบบแผนการสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์สหกรณ์ออมทรัพย์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืนไปส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในองค์กรของตน

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีหน้าที่ส่งเสริมดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์ ควรมีแบบแผนการสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืนสู่การปฏิบัติ ซึ่งสามารถทำการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ค่านิยม อุดมการณ์ และหลักการการสหกรณ์ให้เป็นรูปธรรมต่อสื่อสาธารณะและสื่อสมัยใหม่ให้รวดเร็วฉับไวและทั่วถึงทุกระดับคนชั้น

2. สหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ ควรมีแบบแผนการสื่อสารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตที่มั่นคงและ

ยั่งยืน การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ค่านิยม อุดมการณ์ และหลักการการสหกรณ์ให้เป็นรูปธรรม ต่อสื่อสาธารณะและสื่อสมัยใหม่ให้รวดเร็ว ฉับไว และทั่วถึงทุกระดับคนชั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่องนี้ มีประเด็นที่ควรทำการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อสร้างสรรค์สังคมไทยตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. การสื่อสารเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ไทยสู่สังคมโลกดิจิทัล
3. การสื่อสารหลักพุทธธรรมสำหรับการจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อเสริมสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็ง มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน และระดับโลก

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2554). *สื่อสารมวลชน ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2550). *ศาสนาปรัชญาประยุกต์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- ชูชีพ กลิ่นโท. (2556). *ความพึงพอใจในการให้บริการตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขนครสวรรค์ จำกัด*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญมี จันทรวงศ์. (2543). *ระบบสหกรณ์กับการพัฒนาประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ปราโมทย์ ยอดแก้ว. (2557). *การพัฒนารูปแบบสหกรณ์ตามแนวพุทธ*. (ดุขุณิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2555). *ธรรมนูญชีวิต [A Constitution for Fiving]*. (พิมพ์ครั้งที่ 119). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระพุทธรูปของธรรมสภา.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. (2550). *การใช้การสร้างตัวชี้วัดเพื่อวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงโดยเปรียบเทียบกับพุทธเศรษฐศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 10, 11, 21, 22*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมบัติ แจ้งเจริญ. (2560). *พุทธบูรณาการการบริหารงานสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภูธร จังหวัด พระนครศรีอยุธยา จำกัด*. (ดุสิตนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อรรณณ ปิณฑโนวาท. (2546). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Sameul, L. B. and Churchill, L. R. (1992). *Discovering mass Communication*. New York: Harper Collins.
- Schramm, W. (1972). *How communication works*. London: Clive Bingley LTD.